

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 19 stycznia 2010 r.

Sz. P.
Artur Ławniczak
Podsekretarz Stanu w
Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W związku z projektem (23.12.2009) zmiany rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „program rolnośrodowiskowy”, przedstawiamy następujące uwagi i opinie:

1. Negatywnie oceniamy proponowany zakaz łączenia wariantu 2.3 i 2.4 (pakiet rolnictwo ekologicznego, trwałe użytki zielone w okresie przestawiania oraz po zakończeniu okresu przestawiania) z pakietami 3 (ekstensywne trwałe użytki zielone), 4 (ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000) i 5 (ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000). Nie widzimy żadnych powodów, by nie miało być takiego łączenia w sytuacji, gdy rolnik gospodaruje na użytkach zielonych zgodnie z wymogami „pakietów rolnośrodowiskowych” a równocześnie realizuje w gospodarstwie zasady rolnictwa ekologicznego. Wręcz przeciwnie, takie łączenie powinno być promowane, jako model najbardziej zbliżony do tradycyjnego użytkowania rolniczego, prowadzonego „w harmonii z przyrodą” i produkującego żywność wysokiej jakości.

Proponowana zmiana spowoduje wycofanie się „rolników ekologicznych” z realizacji pakietów 3-5 (tym samym wiele ważnych siedlisk przyrodniczych i siedlisk ptaków może zostać poza programami rolnośrodowiskowymi) i stworzy barierę wobec promowania rolnictwa ekologicznego na obszarach Natura 2000 (dywersja wobec wdrażania sieci!).

2. Nie widzimy konieczności uzależniania płatności do użytków zielonych od chowu zwierząt. Z punktu widzenia środowiska, płatność rolnośrodowiskowa powinna przysługiwać za dochowanie określonego, sprzyjającego środowisku i przyrodzie, sposobu zagospodarowania łąki / pastwiska – niezależnie, co następnie dzieje się z pozyskiwanym sianem. Proponowana zmiana organicznie zastosowanie płatności do

użytków zielonych, ograniczając tym samym pozytywne skutki środowiskowe programu rolnośrodowiskowego.

Zmiany, których dotyczą pkt 1 i pkt 2 opinii, mogą prowadzić do istotnej zmiany środowiskowych skutków programu rolnośrodowiskowego. W związku z powyższym, przed wprowadzeniem wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (tj. modyfikacji prognozy oddziaływania na środowisko PROW!)

3. Obowiązek rejestracji planów rolnośrodowiskowych w CDR w Brwinowie powinien być utrzymany w celu zapewnienia skutecznego monitoringu i oceny poprawności planów. Proponowana zmiana zapisu w projekcie nowego Rozporządzenia może niekorzystnie wpłynąć na zapewnienie skutecznego monitoringu opracowywania planów działalności rolnośrodowiskowej.
4. Negatywnie oceniamy przesunięcie wypłacenia rolnikowi płatności rolnośrodowiskowej w terminie do 30 czerwca; jest to działaniem na szkodę rolników, zmniejszającym atrakcyjność płatności rolnośrodowiskowych.
5. Negatywnie oceniamy obniżenie sankcji w przypadku uchybień celowych. Proponowana zmiana będzie zachętą do nadużyć.
6. Jeżeli chodzi o płatności do orzecha włoskiego, to w ogóle negatywnie oceniamy wszelkie płatności do tego gatunku wspierające jego uprawę poza tradycyjnymi regionami jego uprawy. Proszę zwrócić uwagę, że płatności te wywołały masowe w skali Polski zjawisko zakładania upraw orzecha w nie nadających się do tego warunkach geograficzno-przyrodniczych, bez sensu rolniczo-ekonomicznego, a wyłącznie w celu uzyskania płatności. Zjawisko to uważamy za patologiczne i wymagające całkowitego wyeliminowania, a nie tylko ograniczania.
7. Z wykazu roślin rolniczych należy usunąć inwazyjne gatunki obce, jak np. nawłóć późna *Solidago gigantea*.

Ponadto, wnosimy o wykorzystanie zmiany rozporządzenia do rozwiązania kilku innych, istotnych problemów, związanych z zapisami w rozporządzeniu obowiązującym:

8. W paragrafie 19 należy doprecyzować, co to jest "*właściwy organ ochrony przyrody*", tj. jaki organ jest „właściwy” – np. czy w przypadku obszarów Natura 2000 właściwy jest organ „sprawujący nadzór, organ „koordynujący” czy organ „nadzorujący” (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, w niektórych sytuacjach będą to trzy różne organy!). Naszym zdaniem należałoby słowa „właściwy organ ochrony przyrody” zastąpić słowami "*sprawujący nadzór nad formą ochrony przyrody*".
9. Zwracamy uwagę, że niektóre rośliny zielarskie wymienione w wykazie roślin rolniczych, objęte są przepisami o ochronie gatunkowej w trybie ustawy o ochronie przyrody, w związku z czym ich uprawa wymaga zezwolenia organu ochrony przyrody. Konieczne jest uzgodnienie z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska procedur postępowania w takich przypadkach.
10. W załączniku 2 tabela IV zawiera bardzo selektywny wykaz "wymogów obowiązkowych" wynikających z istnienia form ochrony przyrody i obowiązujących w związku z tym przepisów prawa; wydaje się że „zakazy do przestrzegania” zostały do tej tabeli wybrane zupełnie przypadkowo. Pominięto tu w szczególności zakaz zmiany stosunków

wodnych! Pominęto także zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, a także wiele innych ważnych zakazów! Są to obowiązujące zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody i mogące mieć zastosowanie do działalności rolniczej. Zupełnie niezrozumiałe jest, dlaczego w rozporządzeniu umieszczono tylko przypadkowo wybrane, i wcale nie najważniejsze spośród obowiązujących zakazów.

Szczegółowa propozycja poprawy tego błędu jest przedstawiona w naszej opinii z 2 marca 2009 r.

Dodatkowo, należałoby ująć tu zakaz stosowania, w rezerwach przyrody, parkach narodowych i ich otulinach, środków ochrony roślin spoza listy dopuszczonych do stosowania w takich sytuacjach (przepis ustawy o ochronie roślin).

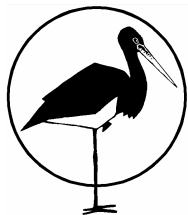
11. W załączniku nr 7, w pakietach 4 i 5 wariantcie dziesiątym, proponujemy wprowadzić 100% zmniejszenie za odwadnianie i wydobywania torfu w przypadku torfowisk, wydobywanie piasku i zalesienie w przypadku muraw napiaskowych, usunięcie kęp i odwadnianie w przypadku szuwarów kępowych. Są to działania całkowicie niszczące siedlisko przyrodnicze, którego utrzymanie jest celem tego pakietu – tym samym ich wykonanie zupełnie niweczy sens pakietu!
12. Podtrzymujemy również nasze stanowisko w innych sprawach, wyrażone rok temu – wnosimy o ponowną analizę wszystkich zawartych w nim wniosków. Załączamy kopię naszej opinii z 2 marca 2009 r.

z poważaniem

do wiadomości

- Pan prof. Maciej Nowicki, Minister Środowiska
- Pan Michał Kielsznia, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- Rada Rolnictwa Ekologicznego przy Ministrze Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Państwowa Rada Ochrony Przyrody

w załączeniu opinia z 2 marca 2009 r.

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 2 marca 2009 r.

**Sz. P.
Marek Sawicki
Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
Warszawa**

W związku z projektem nowego rozporządzenia Ministra Rolnictwa w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Klub Przyrodników przedstawia następujące opinie i wnioski:

W § 4 ust 2 dodać punkt 4:

4) w przypadku pakietów o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5 - przestrzegać dodatkowych wymogów określonych w dokumentacji przyrodniczej.

UZASADNIENIE: rolnik powinien być wyraźnie zobowiązany do przestrzegania tych wymogów dodatkowych, które ustali ekspert przyrodnik w dokumentacji przyrodniczej, biorąc pod uwagę warunki lokalne i specyfikę danego ekosystemu. Warunki te są często kluczowe dla osiągnięcia przyrodniczych celów pakietu. Jeżeli nie ustali się wyraźnie obowiązku ich przestrzegania przez rolnika, to określanie takich wymogów staje się „sztuką dla sztuki”.

W § 5 - należy dopuścić w każdym momencie (nie tylko w drugim roku realizacji zobowiązania) zmianę Parkietu 3 na Pakiet 4 lub Pakiet 5.

UZASADNIENIE: Rolnicy, którzy są zainteresowani programami rolnośrodowiskowymi, w znacznej części podjęli pakiet 3, ponieważ Pakiet 4 i Pakiet 5 pierwotnie nie były dostępne. W 2008 r. z winy Ministerstwa Rolnictwa (opóźnione wydanie rozporządzenia o ekspertach) wystąpiły trudności z wykonywaniem ekspertyz przyrodniczych, w związku z czym dla wielu rolników takich ekspertyz nie wykonano w 2008 r. W takich sytuacjach należy dopuścić, by ekspertyza była wykonana w 2009 r. lub latach następnych i by rolnik mógł na podstawie takiej ekspertyzy w każdej chwili przejść z ogólnego pakietu „ekstensywnych użytków zielonych” na pakiety przyrodnicze

W § 9 w ust. 4 dodać słowa „z zastrzeżeniem ust 4a”, i po ust. 4 dodać ust 4a o brzmieniu:

4. W przypadku wariantu dziesiątego pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5 płatność rolna może być przyznana do działek nie użytkowanych.

UZASADNIENIE: sensem pakietu „siedliska przyrodnicze” jest właśnie wspieranie zachowania tych niewielkich powierzchni wśród gruntów rolnych, które nie są użytkowane ani użyteczne gospodarczo.

W § 14 skreślić ust. 3

UZASADNIENIE: stosowanie degresywności do pakietów przyrodniczych jest zbędne i szkodliwe. Program rolnośrodowiskowy powinien wspierać zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych i siedlisk cennych ptaków wszędzie gdzie one występują, niezależnie jaką powierzchnię tworzą one w ramach konkretnego gospodarstwa. Obowiązkiem Polski jest zachowanie całej powierzchni tych siedlisk, a program rolnośrodowiskowy jest do tego głównym narzędziem! Tymczasem przy zastosowaniu degresywności, rolnicy nie będą zainteresowani zachowaniem siedlisk przyrodniczych i siedlisk ptaków na większych powierzchniach!

W załączniku nr 1 – zawartość planu działalności rolnośrodowiskowej, część szczegółowa, pkt 4 – wykreślić pkt c i d (wskazanie roku ...)

UZASADNIENIE: To powinno wynikać z warunków pogodowych

W załączniku nr 2, w tabeli „Inne odpowiednie wymogi obowiązkowe” dodać zakazy:

- Z art. 15 ustawy o ochronie przyrody (dot. parku narodowego i rezerwatu przyrody)
 - 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
 - 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
 - 8) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
 - 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
 - 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
 - 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- Z art. 17 ustawy o ochronie przyrody – dotyczy parku krajobrazowego (o ile zostały wprowadzone)
 - 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
 - 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
 - 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
 - 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
 - 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;

- Z art. 24 ustawy o ochronie przyrody (dotyczy obszaru chronionego krajobrazu, o ile zostały wprowadzone):

- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

- Z art. 33 ustawy o ochronie przyrody (dotyczy obszaru Natura 2000 podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub

- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub

- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

- Z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (dotyczy: pomnika przyrody, użytku ekologicznego, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, stanowiska dokumentacyjnego – jeżeli zostały wprowadzone:
- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
 - 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
 - 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
 - 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
 - 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
 - 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
 - 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
 - 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
 - 11) umieszczania tablic reklamowych.

UZASADNIENIE: Są to obowiązujące zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody i mogące mieć zastosowanie do działalności rolniczej. Zupełnie niezrozumiale jest, dlaczego w rozporządzeniu Ministerstwo proponuje umieścić tylko wybrane, i wcale nie najważniejsze spośród obowiązujących zakazów.

W załączniku nr 7, w pakietach 4 i 5 wariantcie dziesiątym, proponujemy wprowadzić 100% zmniejszenie za odwadnianie i wydobywania torfu w przypadku torfowisk, wydobywanie piasku i zalesienie w przypadku muraw napiaskowych, usunięcie kęp i odwadnianie w przypadku szuwarów kępowych.

UZASADNIENIE: Są to działania całkowicie niszczące siedlisko przyrodnicze, którego utrzymanie jest celem tego pakietu!

Negatywnie opiniujemy proponowane „zaostżenia” dla rolnictwa ekologicznego, a szczególnie:

- wprowadzenie obowiązku posiadania zwierząt w obsadzie minimum 0,3 DJP/ha TUZ w gospodarstwie przy realizacji wariantu 2.3. - Trwałe użytki zielone (z certyfikatem zgodności) i wariantu 2.4. Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania)
- zakaz łączenia na jednej powierzchni wariantu 2.3. Trwałe użytki zielone (z certyfikatem zgodności) i wariantu 2.4. Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania) z pakietami 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

UZASADNIENIE: W naszej ocenie zaostżenia te mogą skutkować zjawiskami niekorzystnymi przyrodniczo, a uzasadnienie Ministerstwa do ich wprowadzenia nie jest przekonujące.

z poważaniem

do wiadomości

Pan Marek Nowicki, Minister Środowiska

Pan Michał Kięlsznia, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska